

Felhívás az 1885. évi erdészeti államvizsgák tárgyában.

A folyó évben erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgatétel engedélyeért a fennálló vizsgálati szabályrendelet értelmében beadandó folyamodványukat, a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leirással fölszerelve, legkésőbb folyó hó végéig az erdészeti államvizsgabizottság elnökéhez Bedő Albert országos főerdőmesterhez (Budapest, földmívelési ministerium) bérmentve küldjék be.

Az államvizsgák megkezdésének napja a fennebb említett szabályrendelet 2. §-a értelmében fog annak idejében közzététetni.

Különfélék.

Az Országos Erdészeti Egyesület folyó évi közgyűlése a májushó 31-én tartott igazgató választmányi ülés határozata folytán szeptemberhó második felében tartatik meg. Hogy melyik napon? az még nincs meghatározva s a napirend és tárgysorozot is csak később állapittatik meg. Mindamellet czélszerűnek tartottuk közülni e hiányos tudósítást is, mivel, mint több oldalról értesülünk, tagtársaink nagy része a közgyűléssel egy időben szándékozik meglátogatni az országos kiállitást s ez okból régen várja a közgyűlés idejére nézve az értesítést.

(Ty.) Erdőművelési kiállitást rendez Moszkvában, az orosz erdészeti egyesület moszkvai osztálya ez évi szeptemberhó 5—15-én, a melyen a külföld is részt vehet. Kiállithatók:

1. Különféle élő, vagy szárított facsemeték.

2. Famagvak s azok csirázóképességének meghatározására szolgáló készülékek.

3. A talaj megművelésénél, vetés és ültetésnél, az ültetvények nevelése és védelménél használt különféle szerszámok.

4. Az erdőművelésre vonatkozó feljegyzések, tervek, adatok, irodalmi termékek, valamint egyes beerdősített területek fényképei.

5. Az erdőművelési szakba vágó egyéb tárgyak.

Bejelentéseket elfogad az orosz erdészeti egyesület moszkvai osztálya (Moszkva, műegyetemi muzeum).

(B. V.) **Cserjék arankája.** A szerves világ életküzdelmében¹⁾ embernek, állatnak és növénynek meg van a maga ellensége és pusztítója, s az arankák, mint tudjuk, rétjeink és kaszálóink hivatlan vendégei (lucerna-kosz).

Az arankának, vagyis *Cuscuta*-nak vannak azonban nagyobb virágú fajai is, mint a minők rétjeinket bántják. Ezek a fásnövényeknek is ártalmasak. Abból a csoportból, melyet Engelman (*System. arrangement of the Species of the Genus Cuscuta*) „*Monogyna*“-nak nevezett s mely egy bibeszára- vagy termőszáláról, továbbá szabályos fedőcskével (kupak) nyíló tok gyümölcseről válik ki, hazánkban kettő él: *C. monogyna* Vahl, meg a *C. lupuliformis* Krock. Ezt a két fajt, mely fáinknak és cserjeinknek ártalmas, sokan nem tudják egymástól megkülönböztetni, s a német botanikusok eleinte a kettőt összevonták. Később kiderült, hogy a *C. monogyna* Vahl. déleuropai növény, s hogy Németországban csak a *C. lupuliformis* Krock. nő, hozzá a *C. monogyna* Autor. Germ., (non Vahl.) synonym gyanánt idézendő. (V. ö. Nyman *Conspect. Fl. Eur.* p. 506.)

¹⁾ A magyar term. tudományi írók „létérti“ vagy „letért való küzdelem“-nek mondják. Életküzdelem, úgy hiszszük magyarosabb és helyesebb.

A két aranka különbsége Boissier-nek Flora Orientalisából (IV. p. 122.) a következő :

C. monogyna Vahl. a kehely sallangja fedélszerű¹⁾, tompa; a virágzás alatt hengerded szíromcsőve a kehelynél alig hosszabb, sallangja tojásalaku, kissé csipkés; hímgömbje szíves tojásalaku; a pikkelyecskék a szírom csövének közepéhez nőnek, patkó alakúak és fogacskásak, a termőszál csak akkora, mint a kétkarélyu gömbölyded bibe, [ezért *C. astylan* Engelm. (bibeszáratlan aranka) is nevezik], ellenben a gömbölyded tojásalaku termőnél sokkal rövidebb, magva tojásdad.

2. A *C. lupuliformis* kelyhének sallangja némelykor törhegyű (*mucronatus*), a hengerded szírom csőve e kehelynél kétszer hosszabb, sallangja hosszas, hímgömbje szálas hosszukás, a pikkelyecskék rövidek kéthasábuak, a szírom csövének alsó részéhez nőnek, a tojásdad kúpos termőnek a szála (*stylus*) karsu, vékony, a gömbölyded tojásalaku bibénél 3—4-szerre hosszabb, magva háromszögletű — tojásdad.

Az első általában fás növényeken él. Ezt hazánkban idáig csak a Vratnik hegyen szedtem Zeng mellett. Itt a *Satureja montana*-t, a *Teucrium Chamaedryst*, *Rhus Cotinust*, *Coronilla Emerust* s a fűnemű mezei csoromolyát (*Melampyrum arvense*) kinozza. Ez a négy növény, az utóbbi kivételével, ellenben más növények segítségével a Karst befásodásának előkészítői, s az irigy *Cuscuta monogyna* már utjukba áll, vesztőkre tört. A sárga szömörce vagy szömöricénék (*Rhus Cotinus*), mely cserzőül és sárga festékül használatos s melyet a németek „ungarisches Gelbholz“ vagy „fistelholz“-nak neveznek, s a *Coronilla Emerus* kerti dísznek, melyeknek *Leunis*

¹⁾ *Imbricatus*, cserépfedél módjára áll egymáshoz.

nagy botanikája nem említ ellenséget, találkozott pusztítója, az egybibés *C. monogyna*. A *Rhus Cotinust* úgy látszik jobban bántja, mert Szerbiából is van *C. monogyna* Vahl. ezen a cserjén élőködve (*Podorska Negotina*).

A második aranka hazánkban gyakoribb, főleg a Duna mellékén meg a Duna szigetein. Bántja a füzeket és nyárfát, a juhart, a hamvas szedert, a kocsántalan vagy fürtös tölgyet, a *Lyciumot*, a földi bodzát s a magas kőrifát. (Lásd Menyháarth L. Kalócsa vidékének növénytenyésztete 119 l.)

Végre megemlítem, hogy a *C. obtusifolia* var. *breviflora* Engelm. is nő hamvas fűzön (Szergény mellett a Kemenes alján), a *Cuscuta Epithymum* pedig a *Cytisus Heuffelii* nevű zanótcserjén a Grebenaczi homokpusztán.

(—) **Az épület- és bútorfának Szerbiába vitelét** — mint a Nemzetgazdasági Szemle írja — nagyon ajánlatosnak tartja a nisi osztrák-magyar konzul. A vasut kiépítése folytán erősen megindult e vidéken az építkezés, azonban, bár ott a tölgy, fenyő és a bükkfa jelentékeny mennyiségben terem, részint a nehézkes közlekedési eszközök, részint szakismeret s szükséges tőke hiánya s az ebből származó hiány a technikai felszerelésekben megakadályozza, hogy a termékekhez olcsón jussanak s célszerűen felhasználják. A fapiacz még legélénkebb Krusevác környékén, hol mintegy 20 vizi fűrészmalom van. De ezek is csak megrendelésre dolgoznak s a pontosság nem tartozik erényeik közé; másrészt nem is tudnak elegendő mennyiségű s kívánt méretű anyagot előállítani. Szakférfiak szerint az építészek és asztalosok a szerbfánál 40%-al nagyobb munkaterőt kénytelenek felhasználni, mint a Magyarországból szerzett anyagnál. Ezért a magyar fa nagyon keresett s Nisben egy magyar faraktár felállítása valószínűleg igen jövedelmező vállá-

lat volna. A lágys kemény épületfa s deszka ára köbméterenként 70—80 frank. A bükkfa 25⁰/₀-al olcsóbb. Erdei és veres fenyő Szerbiában nem fordul elő s így nagyon kapós volna.

(To.) A gyom kártékonyságának kipuhatolása czéljából Wollny 1883. és 1884. években, két egymás mellett levő, teljesen egyenlő minőségű táblába különféle gazdasági növényeket vetett el s az egyik táblát szorgosan gyomláltatta, míg a másikban a gyomot meghagyta; az aratás a következő eredményeket szolgáltatta:

	Mag	Szár
	g r a m m	
Nyári repcze, gyomos	270	1.990
„ „ gyomlált	320	1.850
Borsó, gyomos	470	910
„ gyomlált	562	969
Tengeri (székely), gyomos	324	2.730
„ „ gyomlált	2.973	10.264
Tavaszi rozs, gyomos	180	339
„ gyomlált	528	1.078
Burgonya, gyomos	4.400	gumó.
„ gyomlált	13.275	„
Czukorrépa, gyomos	22	répa.
„ gyomlált	20.100	„

Ez adatokból látható, mily hátrányára van a gyom a tenyésztett növények fejlődésének; Wollny ezt annak tulajdonítja, hogy a gyom a tenyésztett növényektől elvonja a tápanyagokat, a vizet, meleget és napfényt. Hogy csemetekertjeinkben a gyom hasonló ártalmára van a facsemetéknek, a felett nem lehet kételkedni.

(To.) A *Chrysomela (Agelastica) alni*, mint kéregpusztító. E rovar álczái tudvalevőleg az égerfa leveleivel táplálkoznak, még pedig rendesen a levélinakat bántatlanul hagyván, azoknak

csak lemez részét pusztítják el; Dohse erdész azonban a múlt évben azt észlelte, hogy az álczák éhség által kényszerítve, egy csemetekertben a fiatal csemeték kergét is lerágták.

A csemetekertben ugyanis legelőször a 2 éves csemetéket támadták meg az álczák, a mint azonban ezeket leveleiktől megfosztották, a szomszédos 1 éves ágyakra mentek át s itt is nagy pusztítást vittek végbe, ekkor azonban a még meg nem támadott csemeteágyak védőárokkaal vétettek körül, az álczák tehát, miután az 1 éves zsenge csemetéket teljesen megsemmisítették, visszavándoroltak az előbb lombjuk nagyobb részétől már megfosztott csemetékhez, s azokon nemcsak a megmaradt levélszárakat, hanem a törzsecskék kergét is, a földfeletti 4—5 cmtnyi rész kivételével, egészen lerágták, a minek folytán ezek a csemeték is kiszáradtak.

Megjegyzendő, hogy a csemetekertben volt tölgy, juhar és kőris csemetéket, még éhség által kényszerítve sem bántották.

(To.) **A Douglas fenyő**, nemcsak rendkívüli gyors növekvése és kitűnő minőségű fája miatt érdemel kiváló figyelmet a telepítésre ajánlott külföldi fanemek közül, hanem azért is, mivel kérge a legjobb cserző anyagok egyike. Az amerikai bőr e cserző anyagnak köszöni jó hírnevét.

Canadában majdnem kizárólag a Douglas fenyő kergét használják cserzésre s a nagy szükséglet fedezésére régebbi időben, különösen a nagy kiterjedésű Douglas erdőkben, egyedül kéregnyerés céljából mértföldekre menő területeket pusztítottak le, lehántván a kérget az álló fákról, vagy pedig letarolván az erdőt csupán kérgeért, újabb időben azonban az ily pusztítás némileg korlátoztatik.

Legnagyobb mennyiségű kérget szolgáltat a Michigan és Wiskonsin állam. A wiskonsini vasuton évenként mintegy 600 kocsira való kéreg szállíttatik el. A kérget az erdőn szárítják

és az egyes vasutállomásokhoz fuvarozzák, a hol aztán cordonként 3—5 dolárjával adják át a kereskedőknek (1 cord = 128 angol kbláb = 2000 angol font). Egy kocsira mintegy 21.000—22.000 angol fontot számitanak.

(*J. L—a.*) **Fiume fa-áruforgalma 1884-ben.** A fiumei ten-
gerészeti hatóság a kereskedelmi ministeriumhoz beterjesztett
jelentésében többek között ezeket mondja: A fiumei tengeri
kivitel legfontosabb cikkét a faneműek képezik. 1884-ben
kivitetett: tűzifa 14.157 m^3 , tölgyfa törzsökben 4.671, tölgy-
szálfa 6.253, tölgydeszka 15.270, más fanemek törzsökben
és fűrészelve 696, összesen 41.057 m^3 .

Donga tölgyfából 33,936.500 db, donga-parketta 655.600,
donga bükkfából 5,211.000, donga fenyőfából 1,713.000,
összesen 41,516.100 db.

Talpfa 348.200 db, bükkszálfa 191 m^3 , erős deszka
bükkből 5.600 db, közönséges deszka bükkből 47.100, fatábla
3,159.500, négyszögletű fa (Handspacken) 36.100, evező
5.500, távirdai oszlop 2.315 db, fenyőszálfa 20.475 m^3 , fenyő-
gerenda 9.041 köbméter, erős fenyődeszka 12.400 db, közön-
séges fenyődeszka 1,103.500, széldeszka 241.100; lécz és fél-
lécz 331.500, árboczfa 746 db.

(*To.*) **Cserebogár-gyűjtésre** díjakat tűzött ki ez évben a
morvaországi helytartóság, a díjakat fele részben az illető
község, fele részben pedig az állam fedezi. Egy hl. cserebogár-
ért 2 frt, 1 hl. cserebogáralczáért pedig 10 forintot kapnak
a gyűjtők.

(*Ty.*) **Mesterséges ébenfa.** Francziaországban a tölgyfából
mesterséges ébenfát állítanak elő, melyet a bútorgyárosok
valódi ébenfa helyett felhasználnak. Az eljárás a következő:
a tölgyfa mindenekelőtt timsó oldatba mártatik, azután pedig
egy oly főzetbe, a mely egy rész Haemotoxylon Campechianum
fának (Blauholz) 10 rész vízben való főzése által nyeretik, e

főzet azonban megelőzőleg, további főzés által, mintegy felényire concentrálandó. Az így kezelt tölgyfa végül eczetsavas-rézoldat (Grünspan) és concentrált eczetsav keverékkel mindaddig dörzsöltetik, a míg az ébenfaszinhez hasonló szép fekete színt fel nem vesz.

(Ty.) **Tűzálló famáz.** Windt és Hérard Franciaországban, egy általuk feltalált tűzálló famázra vettek szabadalmat, e famáz, mely állítólag a vele bevont fát eléghetetlenné teszi, a következő alkatrészekből áll: 70·50/0 víz, 120/0 timsó, 2·50/0 alkénés-savas-nátron, 50/0 Borax és 100/0 káliumkénegből.

(To.) **Csavarok megrozsdásodását gépeknél** az által akadályozhatjuk meg, ha azokat becsavarás előtt graphit és olajból álló sűrű keverékbe mártjuk be; a beolajozás ugyanis nem védi meg a csavarokat a megrozsdásodás ellen, különösen az oly gépeknél, melyek forróságnak s nedvességnek vannak kitéve.

(To.) **Lőfegyverek tisztítása higanyval.** Gyakori használat alatt a lőfegyverek csöveiben ólom rakodik le, oly nagy mennyiségben, hogy a csövek fényüket teljesen elvesztik s csak igen nagy fáradsággal tisztíthatók ki. A tisztításnak most egy igen egyszerű módja találtatott fel, mely a következő: a fegyver csőbe kevés mennyiségű higanyt öntünk, mindkét végén erősen bedugaszoljuk és azután néhány perczig a csövet rázzuk; e közben a higany az ólommal foncsort képezvén, a fegyver cső teljesen megtisztul. A higany többször is használható, ha azt a használat után bőrön átsajtoljuk, mivel az ólom a bőrön nem hatol át s így a higany attól megtisztul.

Felhívás. Günther A. L. uradalmi igazgató a következő felhívást intézi a f. évi országos kiállítást meglátogatni szándékozó bányász-, erdész- és gazdászokhoz.

Az őstermelés, ezen három ágához tartozók ama fájdalmas közös sorsban részesülnek, hogy tanulmányaik bevégezése után egymástól elszakadva, a szélrózsa minden irányában

elszédnek, úgy, hogy sokszor a legjobb barátok is csak évtizedek multán, vagy éppen soha sem nyernek alkalmat, a viszontlátásra.

Az országos kiállítás alkalmával kétségtelenül nagy számban fognak ily szaktársak és barátok Budapesten egy időben megjelenni, anélkül talán, hogy ottlétükről kölcsönösen tudomások lenne, s ha kedvező vétetlen hozzá nem járuland, könnyen megtörténhetik majd, hogy erről csak utólag s az óhajtott viszontlátás alkalmától elesve, elkéssetten értesülendnek.

Hogy tehát ez az eshetőség kikerültessék, s a kartársak és ismerősök találkozása megkönnyíttessék, azon intézkedés történt, hogy a munkácsi uradalom által a kiállítás területén, a mezőgazdasági termények kiállítási csarnoka közvetlen közelében felállított Munkácsi pavilonban, közhasználatra egy találkozási könyv tétessék ki.

Ennélfogva azon bányászok, gazdászok és erdészek, kiknek érdekökben van, hogy ismerőseik és barátaikkal találkozzanak s általok fölkerestessenek, ezennel barátságosan fölkéretnek, hogy Budapestre érkezésök alkalmával ezen betűsoros könyvbe neveiket s egyéb a találkozásra és fölkeresésre szükséges adatokat bejegyezni sziveskedjenek.

Ily módon minden látogató azon helyzetbe jöhet, hogy magának az egyidejűleg megérkezett barátok s ismerősök iránt tájékozást szerezhethet s eszerint minél inkább fog általok e könyv igénybe vétetni, annál teljesebben s biztosabban fog annak célja eléretni.

Szabadjon reménylenünk, hogy ezen intézkedés által az összes őstermeléssel foglalkozók fejlődő társulási szellemének jó szolgálatot teszünk. — Több kartás nevében :

Günther A. L.,
uradalmi igazgató.